

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
40 (1997-1998)

ISSN 1211-7250
ISBN 80-86023-18-4

001 3811

BRNO 1999

PD 4423

S 9990385

395

250, ✓

PŘEHLED VÝZKUMŮ 40 (1997-1998)

Vydává: Archeologický ústav AV ČR Brno
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: ps@isibrno.cz

Odpovědný redaktor: PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc

Redakce a příprava pro tisk: Mgr. Balázs Komoróczy, Ing. Petr Škrdla,
Richard Zatloukal

Na titulním listě: Mikulčice - sídliště na "Klášteřisku"

Tisk: BEKROS

Náklad: 350 ks

Publikace neprošla redakční ani jazykovou úpravou

© 1999 by the Authors

All rights reserved

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

MOKRÁ (okr. Brno-venkov)

Mokrý-lom V. Mokerský les. Raný novověk. Záchranný výzkum.

V souvislosti se záchranným archeologickým výzkumem, který byl zaměřen zejména na paleolitické osídlení, byl v prostoru sondy (S1) náhodně nalezen v povrchové vrstvě nad škrapy, drobný mosazný medailónek (poutní známka?). Nález lze zařadit nejdříve do počátku 19. století, a to v souvislosti s pozůstatky pobytu místních vápeníků, které zde byly odkryty archeologickou sondou v r. 1996 (Kos 1998).

Petr Kos, ÚAPP Brno

Literatura:

Kos, P. 1998: Mokrý (okr. Brno-venkov), Mokerský les (Mokrý lom V), PV za r. 1995-1996, Brno, v tisku.

Resumé:

Mokrý-lom V (Bez. Brno-venkov). Mokerský les. Mährische Karst - Süden. Siedlung. Neuzeit (18. - 19. Jh.). Rettungsgrabung.

MOLENBURK (okr. Blansko)

Polní trať „U kostelíčka“, „Za Panskou skálou“. Zaniklá středověká ves Husí (Hertwigschlag) se zaniklým farním kostelem P. Marie. Povrchový průzkum.

Povrchové sběry, uskutečněné 2. března a 15. října 1997, byly vedeny snahou o podrobnější poznání jedné z nejtypičtějších zaniklých lesních lánových vsí bývalého holštejnského dominia na Dražanské vrchovině, 1,1 km severozápadně vsi Molenburk (k lokalitě přehledně Černý 1992, 55-57 s další literaturou). Zkoumána byla zemědělsky obdělávaná pravá severozápadní strana údolí (578 – 586 m n. m.), kde byla pozornost věnována několika vybraným sídelním koncentracím, jak je při svých prospekčních akcích dokumentoval E. Černý, zvláště pak místu zaniklého kostela P. Marie, výslovně uváděného v letech 1406 – 1408 a 1437. Pro průzkum nepřístupná naproti tomu zůstává protější jihovýchodní polovina dvouřadé vsi, na které louky a pastviny uchovávají dosud v terénním reliéfu znatelné reliktu jednotlivých usedlostí. Sběry se tak dotkly zejména vlastní kostelní výšiny (Státní mapa 1 : 5 000 - odvozená, list Boskovice 2-7 z roku 1985: areál vymezen body, od Z a J okrajové sekční čáry vzdálenými 263 : 172, 260 : 185, 246 : 171 a 253 : 163 mm), dále pak svahu cca 50 m dále k jihozápadu, nad objekty č. 7 a 8 (viz Černý 1992, obr. 37; na uvedeném mapovém listu plocha mezi body 253 : 163, 246 : 171 a 247 : 158 mm od Z a J okrajové sekční čáry), prostoru severovýchodně od kostela, v okolí objektu č. 4 (výše citovaný mapový list: 268 : 192, 262 : 200, 252 : 194 a 260 : 185 mm od Z a J okrajové sekční čáry), a konečně pak terasy na severovýchodním konci vsi nad vodárnou, v místě objektu č. 2 (výše jmenovaný mapový list: mezi body 288 : 218, 262 : 217 a 274 : 205 mm od Z a J okrajové sekční čáry). Celková délka zkoumaného pásu na pravé straně potočního údolí tak dosáhla 360 m.

Z obou akcí pochází vedle čtyř kusů vypálené hliněné mazanice z dřevěných srubových konstrukcí původní zástavby a rohovcového úštěpu (křesadla) celkem 87 keramických zlomků, z toho 27 okrajových, 21 z výdutí s dekorem a 5 z den nádob. Hrnčina obvyklé typové skladby (hrnky, hrnek s uchem nebo džbán, hrnce, zásobnice, zvoncovité poklice) napovídá počátkům vsi asi někdy ve 3. čtvrtině 13. století (skupina vyspělé tuhé keramiky bez výzdoby radélkem), i osídlení pokračujícímu až do poloviny 15. věku, kdy byla

ves roku 1437 naposledy jmenována v písemných pramenech jako osazená a poté teprve roku 1503 jako již pustá (Černý 1992, 55). K zpusnutí tak mohlo dojít někdy během 3. čtvrtiny 15. století, i když také na základě některých nálezů nelze vyloučit snahy o obnovu vsi v 2. polovině 16. věku (Černý – Křetínský 1991, 48). Potvrzeno bylo rovněž už v minulé sezóně zjištěné porušování areálu zaniklého kostela (Doležel 1999), když z hrobů původního kostelního hřbitova, poškozených hlubokou orbou zejména na jihozápadní okrajové hraně kostelního návrší bylo vyzvednuto 24 fragmentů lidských kosterních pozůstatků (více úlomků dlouhých kostí končetin a lebečních kostí včetně dvou zubů, část kosti patní a úštěpek pánve). Nejistý naproti tomu zůstává původ a zařazení v tomto prostoru nalezené půlkruhové železné přezky. Aktuálním se tak stává vynětí místa farního kostela na pustém Husí ze zemědělského půdního fondu a jeho adekvátní památková ochrana.

Jiří Doležel, AÚ AV ČR Brno

Literatura:

Černý – Křetínský, E. 1991: Nejstarší historie hradu a městečka Holštejna a panství holštejnského. Holštejn.

Černý, E. 1992: Výsledky výzkumu zaniklých středověkých osad a jejich plužin. Historicko-geografická studie v regionu Dražanské vrchoviny. Brno.

Doležel, J. 1999: Molenburk (okr. Blansko), Přehled výzkumů 1995 – 1996, v tisku.

Resumé:

Molenburk (Bez. Blansko). Feldfluren „U kostelíčka“, „Za Panskou skálou“. Mittelalterliche Dorfwüstung Husí (Hertwigschlag) mit der wüsten Pfarrkirche der Heiligen Jungfrau. Oberflächenuntersuchung.

NÁMĚŠŤ NAD OSLAVOU (okr. Třebíč)

Intravilán obce - objekt Stará radnice. Středověk-novověk. Sídliště. Záchranný výzkum.

V zadní části areálu Staré radnice došlo ve dvorním traktu k terénním úpravám při kterých byla při kopání kanálku podél obvodové zdi budovy na dvoře severně od průjezdu porušena patrně renesanční odpadní vrstva se zlomky keramiky, kachlů, kostí a skla. Bohužel nedošlo k oznámení porušení archeologické situace ze strany investora-města, ale na základě náhodného návštěvníka z Prahy, který mě o tomto informoval dopisem. Lokalita byla dále sledována, ale kromě klenutého sklepení patrně z 19. století již nedošlo k narušení archeologických situací.

Petr Obšusta, ZMM Třebíč

Resumé:

Náměšť nad Oslavou (Bez. Třebíč). Intravilan der Gemeinde. Mittelalter-Neuzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

OLEŠNICE NA MORAVĚ (okr. Blansko)

Intravilán obce. Vrcholný středověk (14. století). Záchranný výzkum.

V rámci celkové úpravy náměstí byly v květnu 1998 provedeny výkopy, související se stavbou kašny na volné ploše u kostela sv. Vavřince. Jimi byl porušen mírně zahloubený objekt, zasahující 0,8 metru pod nynější úroveň terénu. Byl zasekán do silně zvětralého svorového skalního podkladu a vyplněn masivní mazanicovou krou, dosahující síly až 30 cm. Kulturní vrstva nad ní obsahovala kromě četných mazanicových zlomků také množství středověké keramiky, datované do průběhu 14. století. Celek byl kryt vyrovnávacím